

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Is féidir liom, is féidir linn ... An Ghaeilge ar Scoil do Chách

Clárú

Cláraigh leis an bhfoirm
chlárúcháin

Oide

Gluais Íocón

Íocóin a threoróidh
rannpháirtithe
san EFG seo

Gníomhaíocht Aonair

Gníomhaíocht Ghrúpa

Am Machnamhach

Aiseolas

Gearróg Físe

Straitéis Oideolaíochta

Leabhrán Foghlama
Gairmiúla

Léargas ar an Eispéireas Foghlama Gairmiúla (EFG) inniu

Oide

Seisiún 1

Téamaí le plé:

- An Ghaeilge do chách
- Turas teanga an fhoghlaimeora
- Tréithe an dea-fhoghlaimeora teanga

Tae/Caife 11:00 r.n

Seisiún 2

- Meonta dearfacha a chothú i leith na Gaeilge
- Ag tacú le rochtain ag gach leanbh agus duine óg ar an nGaeilge

Lón 1:00 i.n.

Seisiún 3

- Úsáid na Gaeilge a mhéadú
- Tacaíochtaí don Ghaeilge a chomhtháthú
- Ag breathnú siar agus chun cinn

Cuspóirí an EFG

Tá súil againn go mbeidh tuiscint níos doimhne agat ar:

- thuras teanga an fhoghlaimeora Gaeilge agus ar thréithe an dea-fhoghlaimeora teanga
- bhealaí chun meonta dearfacha i leith na Gaeilge a chothú i do sheomra ranga/ do scoil
- chur chuige ionchuimsitheach chun rochtain ar an nGaeilge a chinntiú do gach leanbh agus duine óg i do sheomra ranga/ do scoil, le béim ar DUF
- straitéisí chun úsáid na Gaeilge labhartha a threisiú i do sheomra ranga/ do scoil
- na tacaíochtaí atá ar fáil don Ghaeilge agus an tábhacht a bhaineann le comhoibriú idir scoileanna agus múinteoirí.

An Ghaeilge á Spreagadh sa Seomra Ranga agus ar Scoil

Oide

*Presentation Primary
School*

Foghlaim
TG4

Is Linne Í

Gearróg Físe

Oide

An Plean Gnímh don Ghaeilge i Scoileanna Meán-Bhéarla

Ciorclán 0050/2026

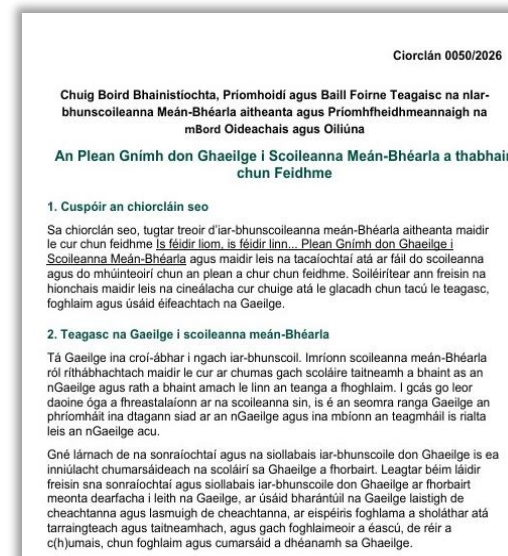
Cód MF
(Gaeilge)

Cód MF
(Gaeilge)

QR Code
(English)

QR Code
(English)

Tacaíocht Scoile

- Cuairteanna Scoile:
Tacaíocht dhíreach ar chleachtas éifeachtach
- Comhairle Phraiticiúil:
Straitéisí chun Gaeilge laethúil a neartú
- Acmhainní & Samplaí Dea-Chleachtais:
Moltaí praiticiúla agus uirlisí don fhoireann

Machnamh

Déan machnamh ar:

- Cad is féidir liom a dhéanamh?
- Cad is féidir linn a dhéanamh?

An Chomhairle Mhúinteoireachta, 2016, Ich13

An té nach gcuireann san earrach, ní bhaineann sé san fhómhar

An Ghaeilge ar Scoil do Chách

Mé Féin mar Oide & m'Aistear Teanga

Réamhchúrsa

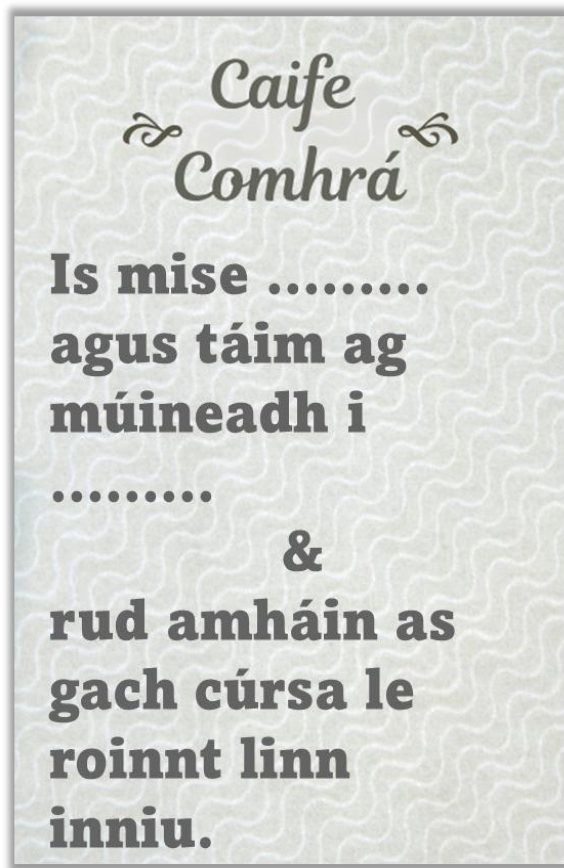
1. Taitníonn/Ní thaitníonn m'ainm liom mar...(nó)
2. B'fhearr liom an t-ainm X mar ...

Príomhchúrsa

1. An rud is fearr liom faoi mo scoil ná.... (nó)
2. Tá mo scoil suimiúil / cáiliúil mar.....

Milseog

1. Roghnaigh mé gairm an mhúinteora mar ...(nó)
2. D'fhoghlaim mé mo chuid Gaeilge i/sa...

Straitéis
Oideolaíochta

Leabhrán
Gníomhaíochtaí ó
Oide

Taithí Dhearfach i leith na Gaeilge

Cén tionchar atá
ag an bhfíseán
seo ort?

Conas a
dhéanann tú
ionannú leis?

Fís Nua Ghael Linn

‘Taithí dhearfach i leith na Gaeilge a éascú do chách’.

Gearróg
Físe

Ár dTuras Teanga

Eispéireas dearfach

Dúshlán a bhí agat mar fhoghlaimeoir
Gaeilge

Comhairle a thabharfá d'fhoghlaimeoir nó
do mhúinteoir nuacháilithe

Gníomhaíocht Aonair

Gníomhaíocht
Ghrúpa

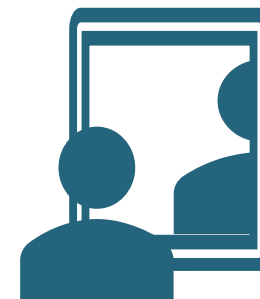

An Ghaeilge agus an Córas Oideachais

‘Irish depends on the attitudes, efforts and commitment of individual schools and teachers in a way that other subjects do not.’

(Harris, 2007, lch 37-38)

Am Machnamhach

Bhur dtuairimí air seo? Breacaigí síos iad.

Labhair í agus mairfidh sí

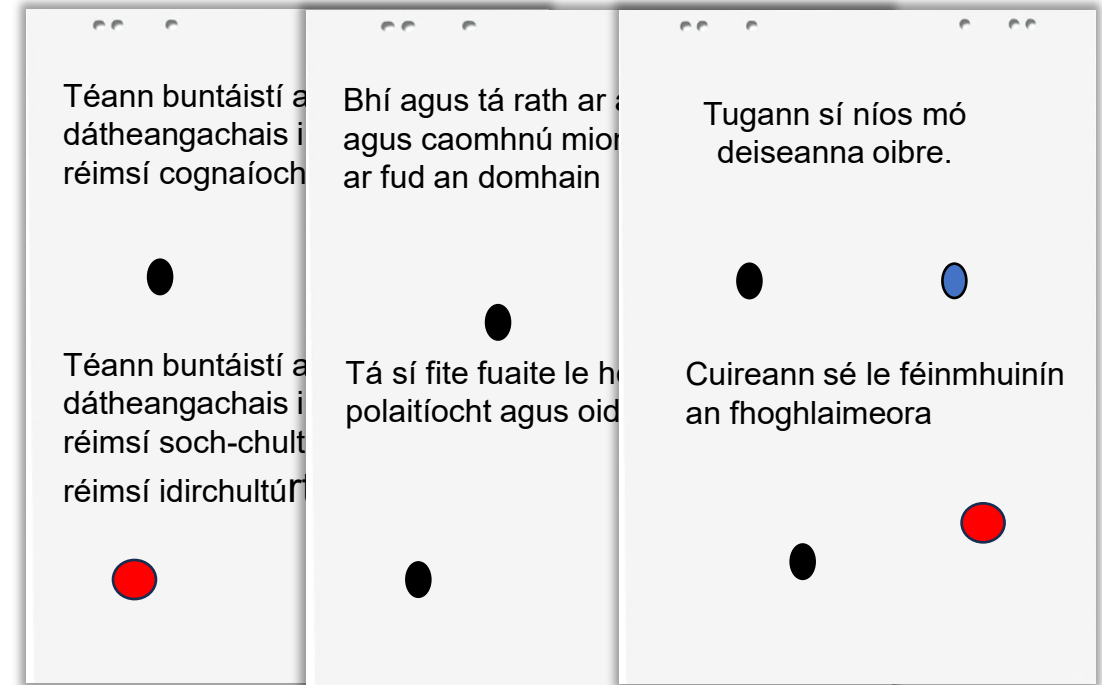
Ról na Teanga ar Scoil agus sa tSochaí

Oide

Cén fáth go bhfuil sé
tábhachtach an Ghaeilge a
mhúineadh agus a fhoghlaim?

- Déan cinneadh
- Caith trí vóta
- Déan plé oscailte

Straitéis Oideolaíochta

Gníomhaíocht Aonair

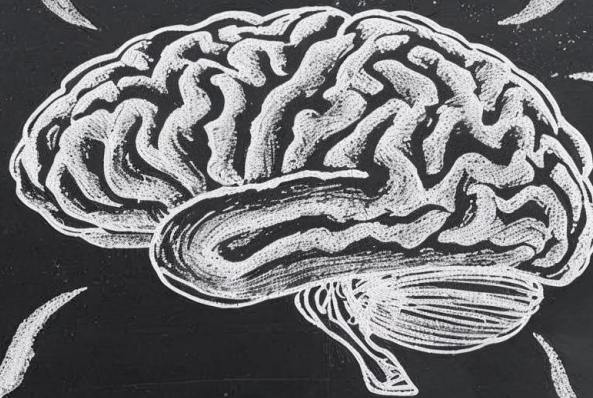
Tréithe an Dea-Fhoghlaimora Teanga

Níl eagla orthu
cumarsáid a
dhéanamh

Feiceann
siad patrúin

Tá siad
sásta buille
faoi thuairim
a thabhairt

Is féidir leo cur suas
le héiginnteacht

Níl eagla
orthu botún
a dhéanamh

Bíonn fonn
orthu labhairt

Tugann siad
caint daoine
eile faoi deara

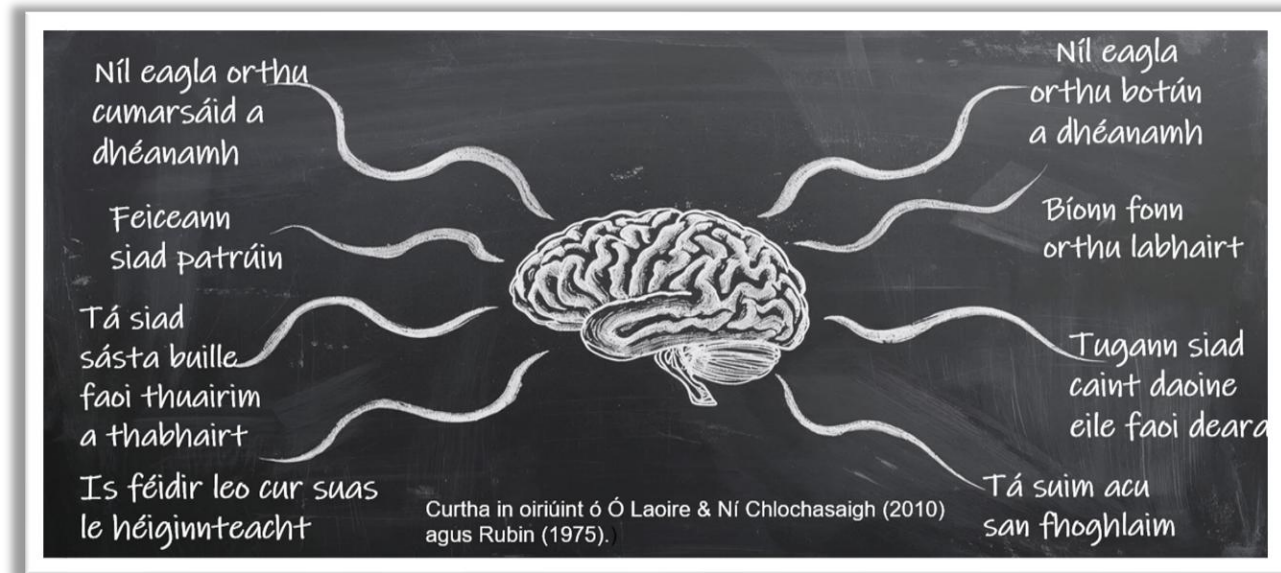
Tá suim acu
san fhoghlaim

Curtha in oiriúint ó Ó Laoire & Ní Chlochasaigh (2010)
agus Rubin (1975).

Tréithe an Dea-Fhoghlaimeora Teanga

Déan plé ar na heispéiris
ranga a chabhraíonn le tréithe
an dea-fhoghlaimeora teanga
a chothú.

Gníomhaíocht Ghrúpa

Aiseolas

Cultúr Ranga Dearfach

- Spás sábháilte chun triail a bhaint as an teanga.
- Botúin = foghlaim — Ceiliúrtar iarracht, ní foirfeacht
- Dearcadh dearfach a chothú trí mholadh agus tacú leo.

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Meonta dearfacha a chothú i leith na Gaeilge

2.2 Bunchloch 1:
Meonta dearfacha a
chothú i leith na Gaeilge

Meonta i bhFoghlaim Teanga

‘Imríonn caidrimh agus idirghníomhaíochtaí agus na heispéiris a bhíonn ag [foghlaimeoir] tionchar, dearfach agus diúltach, ar mheonta.’

(Aistear, 2024, lch 31)

Múinteoir Deirdre

Meonta i bhFoghlaim Teanga

Oide

Gearróg
Físe

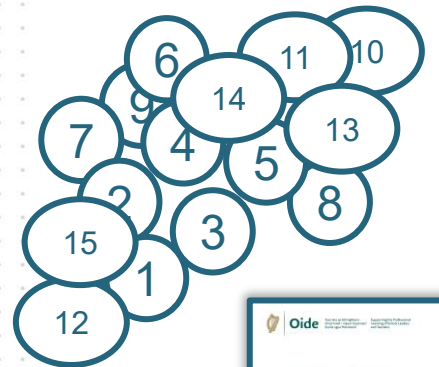

Acmhainní & Aiseanna

Mínigh cad í an áis.

Conas a thacaíonn an áis le:

- meonta dearfacha a chothú?
- húsáid na Gaeilge a mhéadú?

Straitéis Oideolaíochta

Meonta Dearfacha: Féidearthachtaí don Fhéinchinntiúchán

Roghanna

Comhchrúthú
critéir ratha

Clár rogha
le haghaidh
obair bhaile

Spreagcheist/
spreagíomhá

Machnamh

Ticéid éalaithe

Soilse tráchta

ABC nó 3,2,1
(KWL)

Múinteoir Michelle

Idirghníomhú

Cas, caint agus
roinn

Díospóireacht
siúlóide

Drámaíocht

Aiseolas

Mapáil Mheonta na Leanaí & Daoine Óga

Ráiteas ón gComhairliúchán	Mothúchán &/nó lompar	Le déanamh ag díriú ar mheonta dearfacha
"I don't feel a connection to me personally"	Éadóchas / An-chiúin	Díriú ar spéiseanna an scoláire

I would prefer speaking Irish like in a conversation

I just don't think it will be that important in my life

You associate the language with the Leaving Cert

School can ruin it on you sometimes - when over emphasising literature

Tests are very stressful

I find learning Irish a chore

I hate so much writing in the books

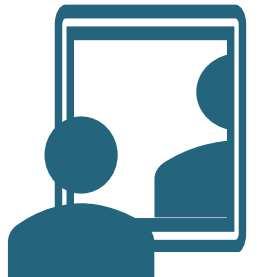
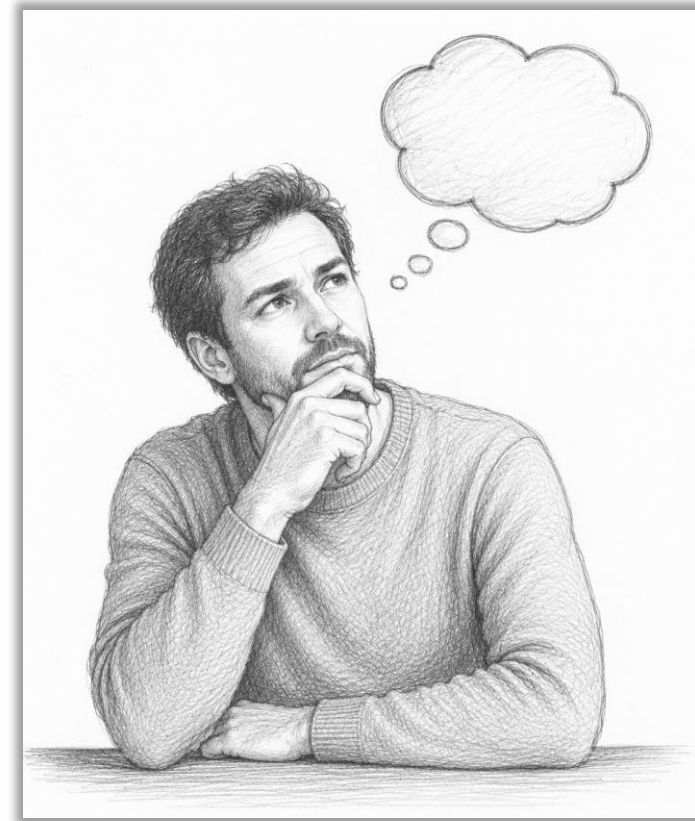

Machnamh

Déan machnamh ar bhealaí le meonta dearfacha a chothú

- Cad is féidir liom a dhéanamh?
- Cad is féidir linn a dhéanamh?

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Ag tacú le rochtain ag gach leanbh agus duine óg ar an nGaeilge

2.4 Bunchloch 3:
Ag tacú le rochtain ag
gach leanbh agus duine
óg ar an nGaeilge

I dTreo an Ionchuimsithe

I dtreo an ionchuimsithe dóibh siúd:

- a bhfuil riachtanais bhreise oideachais acu
- atá néara-éagsúil
- ó chúlraí mionlacha imirceacha agus eitneacha.

Múinteoir Maggie

Mol an óige agus tiocfaidh sí

Coincheapa na Cothroime agus an Cheartais Shóisialta

Comhionannas
Na hacmhainní
céanna ag gach
duine

Cothromas
Acmhainní &
deiseanna ar leith do
riachtanais éagsúla

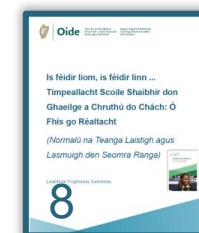

Ceartas
An córas a dheisiú
trí rochtain ar acmhainní
& deiseanna a chur ar
fáil do gach duine

Ach cad is
ionchuimsiú ann
i gcomhthéacs
na Gaeilge?

Gníomhaíocht Aonair

An Dearadh Uilíoch don Fhoghlaim

Oide

Is féidir liom, is féidir linn...

Ní neart go cur le chéile

Oide

Tacú leis an bhfoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

An Ghaeilge do Gach Duine:

An Dearadh Uilíoch

Cuid 5

Áiseanna don Seomra Ranga

Ceisteanna Machnamhacha chun an DUF a chur i bhFeidhm

Is féidir leis an múinteoir úsáid a bhaint as na spreagcheisteanna machnamhach ar dtús le smaoineamh ar an gcaoi a bhfuil príonsabail DUF fite fuaite leis an bpleanáil.

- Cad atá iad na torthaí foghlama atá leagtha amach don pháiste?
- Cén bhaint atá idir na torthaí foghlama seo agus foghlaim eile a rinne an páiste go dtí seo?
- Cad iad na gníomhaíochtaí eile a thaitin leis na bpáiste go dtí seo?
- Cén bhaint atá idir na torthaí foghlama seo agus spéiseanna an pháiste?
- An bhfuil nasc déanta le féiniúlacht an pháiste agus le pobal na Gaeilge?
- An bhfuil na torthaí foghlama curtha in iúl go soiléir?
- An bhfuil an coincheap nua curtha in iúl ar bhealaí éagsúla (mar shampla, ó bheal, i bhfoirm phictiúrtha, le heagraí grafach, le teicneolaíochtaí cruthaitheacha)?
- Má tá teicneolaíocht chunta ag páiste, an bhfuil fáil acu ar shioicéad?
- An bhfuil roghanna éagsúla ar fáil don pháiste maidir lena bhfoghlaim a chur in iúl?
- Ar chóir dom úsáid a bhaint as aon cheann de na Roghanna Éagsúla chun an ghníomhaíocht a chur in oiriúint don pháiste?

88

Oide

Is féidir liom, is féidir linn ...
Timpeallacht Scoile Sháibhir don
Ghaeilge a Chruthú do Chách: Ó
Fhis go Réaltacht
(Normalú na Teanga Laistigh agus
Lasmuigh den Seomra Ranga)

Leabhar Foghlama Gaeilge

9

Dearadh Uilíoch don Fhoghlaim & Difreáil

DUF

≠

Difreáil

Cad é an difríocht idir DUF & Difreáil i gcúrsaí teagaisc agus foghlama?

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Úsáid na Gaeilge a Mhéadú

2.3 Bunchloch 2:
Úsáid na Gaeilge a
mhéadú

Gaeilge don Chumarsáid

- Béim ar chumarsáid seachas ar chruinneas
- Frásaí simplí in-athúsáide in oiriúint don chomhthéacs
- Nasc idir prionta sa timpeallacht agus an teanga labhartha
- Gaeilge don chumarsáid nádúrtha

Tús maith leath na hoibre

Torthaí Foghlama & Feidhmeanna Teanga

Torthaí Foghlama:

1.20 Freagairt do theachtaireachtaí gan choinne le linn comhrá

1.21 Cumarsáid a choimeád sa siúl agus déileáil le deacrachtaí tuisceana

Feidhmeanna Teanga:

- Cur síos a lorg/a thabhairt
- Treoracha a thabhairt
- Tuairimí a nochtadh
- Mothúcháin a nochtadh

Úsáid na Gaeilge a Mhéadú:

Oide

Saineolas an tSeomra

- Cuir tic le ceann a d'úsáid tú ✓
- Cuir comhartha ceiste má tá níos mó eolais uait ?
- Roinn d'eispéiréis ag an mbord.
- Bog timpeall an tseomra chun na bearnaí eolais a líonadh. Labhair le duine leis an eolas sin.

Oide

Nasc sa cheantar (Grúpaí Gaeilge, scoil eile)	Úsáid Puipéid mar spreagadh don chaint	Frama Reoite	Tionscadal Podchraolta / Físeáin a chruthú nó clár raidio a dhearadh	
Foghlaim TG4	Amhránaíocht & Drámaíocht	An litríocht chun comhrá a spreagadh	An Bleachtair Teanga (Cluiche)	
Malairt Foghlama (Flipped Classroom)	Rólghlacadh	Jenga chun caint a spreagadh	Díospóireacht Siúil	

Gníomhaíocht Aonair

Gníomhaíocht Ghrúpa

Aiseolas

Straitéis Oideolaíochta

Oide

Úsáid na Gaeilge a Mhéadú

Bunaithe ar an bhfíseán de ar mhachnamh ar:

Oide

Físeán Dea-Chleachtais i Scoileanna

Meán-Bhéarla

Aughnasheelin National School.

Am Machnamhach

Gearróg Físe

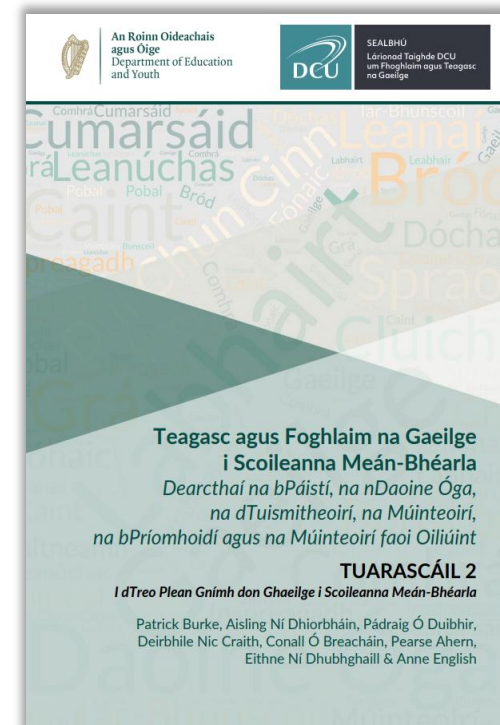
An Ghaeilge i dTimpeallacht na Scoile

Baintear sult as gníomhaíochtaí:

- díolacháin cístí trí Ghaeilge
- turais trí Ghaeilge
- céilithe
- amhránaíocht
- breathnú ar fhíseán
- scéim *Gaeilge 24*

ACH

"It stops
when we
leave the
room"

Samplaí de Ghaeilge Laethúil

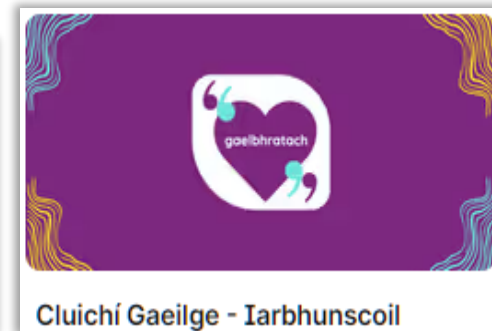

Oide

- Frásaí simplí
- Ceisteanna úsáideacha
- Comharthaí agus lipéid timpeall na scoile
- Gach deis a thapú le linn am sosa, rolla, gluaiseachta, bainistíocht ranga.

Cluichí
Lar-Bhunscoile

Cleachtadh a dhéanann máistreacht

Deiseanna Úsáide Teanga don Mhúinteoir

Aon smaointe eile?

Deiseanna Úsáide Teanga don Mhúinteoir

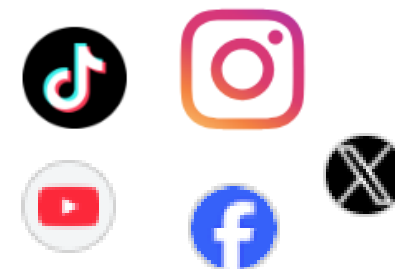
Teilifís agus Raidió

Podchraoltaí

Líonraí Sóisialta

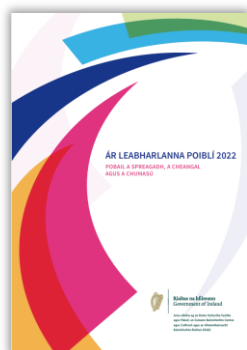

#Gaeltok
#Gaeilge
#IrishLearners
#CúplaFocal

Aon smaointe eile? Glac nóta.

Foghlaimoirí ag úsáid Gaeilge sa Phobal

Conas gur féidir an Ghaeilge ar scoil a nascadh leis an nGaeilge sa phobal?

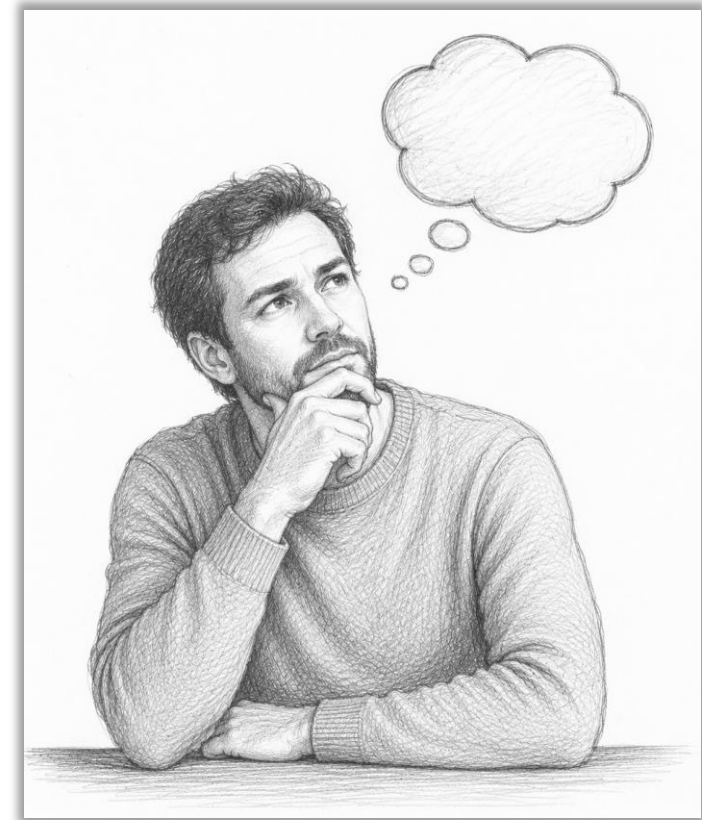

Machnamh

Déan machnamh ar bhealaí le húsáid na Gaeilge a mhéadú do chách

- Cad is féidir liom a dhéanamh?
- Cad is féidir linn a dhéanamh?

An rud nach féidir, ní féidir é

Am Machnamhach

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Tacaíochtaí don Ghaeilge a chomhtháthú

2.5 Bunchloch 4:
Tacaíochtaí don
Ghaeilge a
chomhtháthú

Comhtháthú & Feasacht a Mhéadú

Maidir le hacmhainní:

- feasacht ar a bhfuil ann cheana féin
- rochtain a bheith orthu
- deiseanna iad a úsáid

Béim ar:

- chomhroinnt dea-chleachtais trí chur chuige ilghnéitheach.

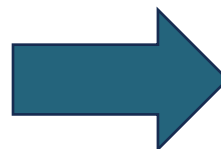

Múinteoir Jack

Tacaíochtaí Gaeilge ó COGG

An Chomhairle um Oideachas
Gaeltachta & Gaelscolaíochta

Spás anois chun dul
i dtaithí ar shuíomh
COGG

<https://cogg.ie/an-tairseach/>

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Ag Breathnú Siar agus Chun Cinn

Pobal Cleachtais – Iar-bhunscoil

- Bain triail as do rogha rud agus buail le chéile ar líne ar an **24ú Mí na Samhna** chun ár n-eispéiris a phlé.
- Cláraigh don am a oireann duit.

Dé Máirt,
24 Mí na Samhna

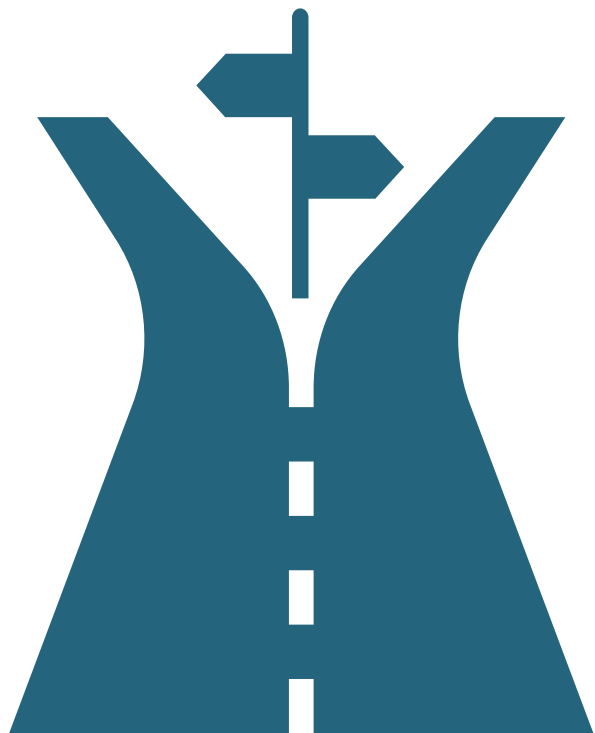
4-5

7-8

Deis Phlé

Cad is féidir leatsa a dhéanamh i
do rang chun na scoláirí a
mhealladh chun cainte?

Cad is féidir linn mar scoil a
dhéanamh?

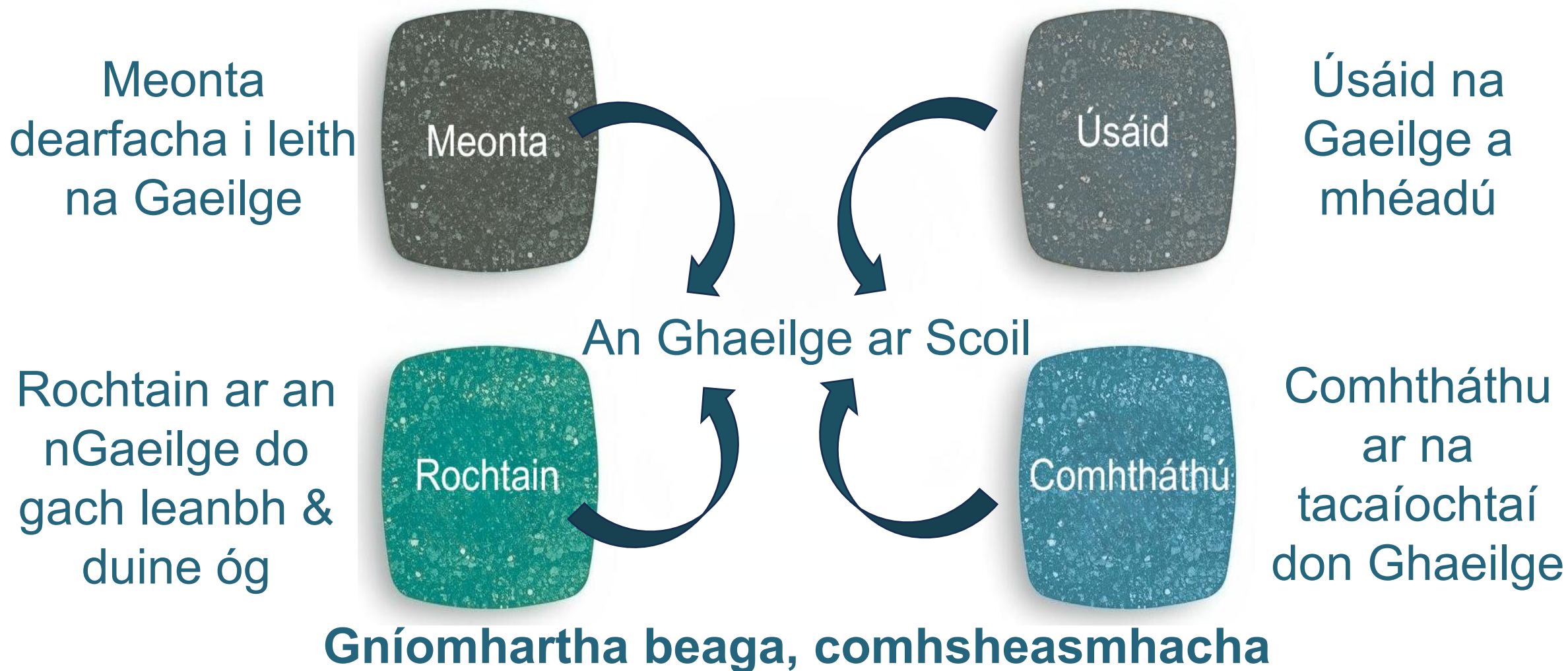
Gníomhaíocht
Ghrúpa

Aiseolas

An Ghaeilge ar Scoil

Cuspóirí an EFG

Oide

Tá súil againn go bhfuil tuiscint níos doimhne agat ar:

- thuras teanga an fhoghlaimeora Gaeilge agus ar thréithe an dea-fhoghlaimeora teanga
- bhealaí chun meonta dearfacha i leith na Gaeilge a chothú i do sheomra ranga/ do scoil
- chur chuige ionchuimsitheach chun rochtain ar an nGaeilge a chinntiú do gach leanbh agus duine óg i do sheomra ranga/ do scoil, le béim ar DUF
- straitéisí chun úsáid na Gaeilge labhartha a threisiú i do sheomra ranga/ do scoil
- na tacaíochtaí atá ar fáil don Ghaeilge agus an tábhacht a bhaineann le comhoibriú idir scoileanna agus múinteoirí.

Tacaíocht Scoile

- Cuairteanna Scoile:
Tacaíocht dhíreach ar chleachtas éifeachtach.
- Comhairle Phraiticiúil:
Straitéisí chun Gaeilge laethúil a neartú.
- Acmhainní & Samplaí Dea-Chleachtais:
Moltaí praiticiúla agus uirlisí don fhoireann.

Cláraigh ar
shuíomh Oide

Fan i dTeagmháil Linn....

Oide

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

LEAN
@oidegaelaonad
le haghaidh na scéalta is déanaí,
nuashonraí agus meabhrúcháin ón
nGaelAonad in Oide

@oidegaelaonad**@OidePrimGaeilge**

Oide

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Plean Gnímh don Ghaeilge i Scoileanna Meán-Bhéarla

D'fhoilsigh an Roinn Oideachais agus Óige an plean gnímh ar 6 Samhain 2025. Is plean dhá bhliain é atá dírithe ar chaighdeán agus éifeacht teagaisc na Gaeilge a ardú, úsáid na teanga a mhéadú, agus scileanna cumarsáide na bpáistí agus ndaoine óga a neartú i mbunscoileanna agus in iar-bhunscoileanna meán-Bhéarla.

The Department of Education and Youth Affairs published the AGSMB on 6 November 2025. It is a two-year plan aimed at raising the standard and effectiveness of Irish language teaching, increasing the use of the language, and strengthening the communication skills of children and young people in English-medium primary and post-primary schools.

Cuspóirí an Phlean Gnímh

- Dearcadh dearfach a chothú i leith na Gaeilge
- Teagasc agus foghlaim na Gaeilge a fheabhsú
- Scoileanna labhartha na ndaltaí a fhorbairt
- Úsáid na Gaeilge a mhéadú i saol na scoile
- Rochtain níos fearr ar fhoghlaim na Gaeilge do gach dalta

Objectives of the Action Plan

- To foster a positive attitude towards Irish
- To enhance the quality of teaching and learning in Irish
- To strengthen students' oral language skills
- To expand the use of Irish in school life
- To ensure equitable access to Irish language learning for all students

Leagan Gaeilge

Cád é an Plean Gnímh seo?
Is plean gnímh é seo do bhunscoileanna agus d'iar-bhunscoileanna meán-Bhéarla chun tacú le teagasc agus foghlaim na Gaeilge.

What is this Action Plan?
This is an action plan for English-medium primary and post-primary schools to support with the teaching and learning of Irish.

Brúigh ar an íomhá ar chlé don leagan Gaeilge den phlean and press the image to the right for the English version of the plan.

English Version

**Fiseán miníú an phlean gnímh/
Video Explaining the Action Plan**

X @Oide_PP_Gaeilge
Instagram @OideGaelAonad

Aiseolas

Ceisteanna dírithe ar:

Conas a chabhraigh an fhoghlaim leat inniu

Riachtanais foghlama gairmiúla atá agat

Rud a úsáidfídh tú chun an plean gnímh a chur i bhfeidhm.

Aiseolas - Is féidir liom, is féidir linn... An Ghaeilge ar Scoil do Chách. 2026 -2027

Tagairtí

- Burke P. et al, (2025) *'Teagasc agus Foghlaim na Gaeilge i Scoileanna Meán-Bhéarla Dearthaí na bPáistí, na nDaoine Óga, na dTuismitheoirí, na Múinteoirí, na bPríomhoidí agus na Múinteoirí faoi Oiliúint TUARASCÁIL 2 I dTreo Plean Gnímh don Ghaeilge i Scoileanna Meán-Bhéarla'*
- Ó Laoire, M. agus Ní Chlochasaigh K. *'Dea-fhoghlaiméoirí teanga i mbun foghlama: cad iad na bealaí éifeachtacha foghlama a bhíonn acu?'*. Teagasc na Gaeilge (Imleabhar 9). Comhar na Múinteoirí Gaeilge, Baile Átha Cliath: 2010.
- Roinn Oideachais agus Óige, (2010) *An Ardteistiméireacht Gaeilge (Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal) Na Siollabais agus An Córas Measúnachta.*
- Roinn Oideachais agus Óige, 2015, *Sonraíocht Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí Scoileanna a fheidhmíonn trí mheán an Bhéarla (T2)*
- Roinn Oideachais agus Óige. (2025) *Is féidir liom, is féidir linn...Plean Gnímh don Ghaeilge i Scoileanna Meán-Bhéarla.*
- Rubin, J (1975) *"What the Good Language Learner Can Teach Us"*, TESOL Quarterly, 9.1, 41-55.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). *Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being*. American Psychologist, 55(1), 68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). *Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions*. Contemporary Educational Psychology, 61, 101860. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860>

Oide

Míle buíochas libh!

Ádh mór oraibh

Is féidir liom, is féidir linn...

eolas@oide.ie

www.oide.ie

@oide_Ireland

@oidegaelaonad

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers